

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

TÁRSADALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI MEGYEI KOZLÓNY.

Megjelenik hetenkint háromszor: vasárnap, kedden (félíven) és csütörtökön.

Szerkesztővel értekezhetni: naponta délelőtt 11 óratól 12-ig.

ELŐFIZETÉSI DÍJ.
helyben házhoz hozva:
Egész évre . . . 8 frt.
Fél évre . . . 4 „
Negyed évre . . . 2 „
Kiadó hivatal:
Nadasch, Muzsik és Partliss
könyv- és könyvnyomtatás
a városház-épületben, hová
az előfizetők és hirdete-
sek küldendők.

Hirdetéseik lapunk számára felvételnek: Budapeston, Lang Lipót és Schwarz Gyula, Gizella-ter 3. sz. — Haasenstein & Vogler, Dorottya-utca 11. sz. — Goldberger A. V. Váci-utca, Kullófi: B és s b n, Mosse Rudolf 1. Seilerstrasse Nr. 2. — Haasenstein & Vogler 1. Wallischgasse Nr. 10. — Daube G. L. és társa 1. Wolzeile Nr. 12. — Oppelk A. 1. Stubenbastei Nr. 2. Dukas Miksa 1. Riemergasse Nr. 12. — Stern Möriz 1. Wolzeile Nr. 25. — Rottler és társa 1. Riemergasse Nr. 13. — Danneberg 1. H. Czerninplatz Nr. 5. — Schalek Henrik Wolzeile Nr. 14. Hamburgban, Haasenstein & Vogler. — Frankfurttban a M. Daube G. L. és társa.

ELŐFIZETÉSI DÍJ.
vidékre postán küldve:
Egész évre . . . 9 frt — kr.
Fél évre . . . 4 n 50 „
Negyedévre . . . 2 n 25 „
Szerkesztőségi iroda:
Sötét-utca s csendes-utca
sarkán, Hofenecker-féle ház-
ban, hová minden lap szol-
lemi részlet ill. közlemény
küldendő.
Bérmegtelen levelek nem
fogadhatók el. Kéziratok
nem adhatók vissza.

A kholera.

Egyiptomból egy nagy fekete mumus ijesztgeti a világot: a kholera. Az emberiség, mely még tegnap az antiszemitizmus gyozelmait vitatta (mert vitatta most azt az egész világ) ma ijedten emeli föl fejét s lesi szorongatott aggodalom közt a damiet-i hreket. Ott már az a mumus neki rontott az embereknek s százával teperi maga alá. Ha az a mumus onnan el találna hozzánk is jönni! . . . Azért hát nagy, okos emberek összedugják a fejüket s tanácskoznak, hogy kellene utját állani. Elzární-e előle a tengert, vagy kaput állítanak elébe a szárazon, hogy arra tegyünk lakatot, — akár ezt, akár azt, de valamit tenni kell.

Hogy azok a nagy, okos kormány-emberek, egészségügyi tanácsosok kifundálják-e annak a módját, hogy mint lehet a rémítő mumust kintrekeszteni, azt nem tudjuk. De azt a mumust már van szerencsétlenségünk ismerni. Meglátogatott bennünk 64-ben s utóbb 73-ban. Tudjuk, hogy nem lehet vele tréfálni. Tudjuk róla, hogy o mint a féle mumus láthatatlan, de áldozatai borzasztó képet nyújtnak ádáz dühöngésének. Belopózik az ételbe, italba, és benne van a levegőben, melyet minden ember beszív. Hogyan akarják azt tengeri vesztés szárazföldi zárral visszatartóztatni. Egyszer csak kapja magát s felül egy déli szél hátára, s észrevétlenül belovagol Európába. Mikor azután majd észreveszük, hogy benn van, bunkós bottal se verik ki egyhamar.

Azért, ha ez a mumus a világ bármely táján felüti rüt fejt, jó attól félni az antipóduson is. Az az, hogy egyszerűen félni s összetett kézzel várni, hogy jön-e, nem valami hasznos dolog.

Hanem igenis el kell készülni rá, méltó fogadtatására mindent meg kell tenni. Nevezetesen ismerjük abbeli egy jó tulajdonságát, hogy nem sze-

reti a tisztaság. A hol a tisztaság s rendszeret felüti tanáját, oda nem igen jön el, s ha ellátogat is, eredménytelenül kotródik odább. Emélfogva meg van adva minden embernek a mód, hogy orizkedjék tőle. A jelszó: tisztaság s rendszeret! Mérsékletesség ételben, italban; kloakáknak, személtomboknak desinifikálása. Pocsolyát nem tőrjün senki a háza előtt s jól megvigyázza, mi kerül a konyhajára. Főleg házi népet vegye szemügyre. A cselédség ne keveredjék tisztaltalan helyekre, honnan a mumust magával hozza, s a ki csak teheti ne igyék rosz kutvizet, hanem inkább ásványvizet s bort. Ezek az övrendszabályok különben nemcsak a kholera idején, de mindenkor hasznosak; menyíivel inkább kell tehát azokat most életbe léptetni, midőn a messze távolban már kongatják a vészharangot s csak nagyon is a véletlentől függ, hogy a baj bennünket ne érjen.

A mi azokat az általános óvintézkedéseket illeti, melyek a kormány részéről tétetnek meg s veszeljé idején a megye alispánjának fofeladatát képezik — ezuttal főösleges meg szólnunk. Hal' istennek Bács-Bodrogh megye egyike az ország legnagyobb, de legrendszertobb megyéjének. Összehasonlítva viszonyainkat más megye viszonyival, tökéletesen meg lehetünk elégedve. Nincs itt hiány erély-, ernyedetlen munkásság- s kitartásban.

A megye főispánja pedig eber figyelemmel állami megjéjén, s nem kerüli el figyelmet a legcsekélyebb mozzanat sem.

Ezek általában megnyugtatók s ha ki van ránk róva az a csapás, hogy ismét megtizedelje népünk a sötét kholera, — am' jöjjon, s mi megtéve mind- azt, a mit emberi ész- s erővel tenni lehet, nyugodtan nézünk elbe-.

Óvoda törvény.

Ismét új törvény tervezetrol irhatunk. Környauk hir szerint törvényhozasi uton szándékozik a kised nevelést biztosítani olyan formán, hogy a magyarországi községeknek általában köteleessévé tenné községi kisedóvóvók felállítását, s ha a község maga erejéből óvodát felállítani képtelen volna, a megkivántató költségek egyharmadáig terjedő állami segélyben fogna részesíteni.

Vegre valahára elérjük azt az időt is, midőn az állam, háztartásának milliárdjaiból a morszaleknál valamivel többet is juttat népnevelési célok előmozdítására.

A kisedóvós Magyarországon 55 éves multtal bir. 1828. június 1-én nyitotta meg Budán a Krisztina városban gr. Brunswich Terecz „Angyalkert” név alatt az első óvodát. E nemes lelkű hölgy, kinek emléke hazánk történetében mindig egyike marad a legmagasztaltabbnak, önkényt mondott le a családi élet örömeiről, hogy mások gyermekeinek anyjává lehessen, s szent lelkesedéssel megkapva, egész életét a kisedóvós és nevelés ügyének szentelte. Hasztalan szólt felsőhelyről az utalás: „A magyar népnek engedelmesgre s nem nevelésre van szüksége”, hasztalan zárkózta el a hivattottak a legvastagabb közonyi sánczai közé, az eszményének magát feláldozó hogy nem ismert engedelmes, s mondhatlan fáradságnak áran 1836-ban létrejött a „kisedóvó intézetek Magyarországon terjesztő egyesület”, melynek sikeres működését 1838—1848-ig 75 óvoda felállítása koronázta. 1848-ban br. Eötvös Jozsef minster az óvodákat állami intézeteknek, az ott működő nevelőket állam hivatalnokoknak nyilvánította, s az egész hazában a népesség arányában óvodák felállítását tervezte s e célból az állampénztárból évenként 30 ezer forintot utalványoztatott, de az idoközben kitört forradalom s a bekövetkezett valóság események a már örvendetesen előre haladó kisedóvós ügytől elvonták a közfigyelmet. Az azután bekövetkezett 12 év, bár e közben 42 új óvoda nyitottat, az idegen szellemű, abszolút kormány nyomása alatt megint visszavetette az ügy haladását, mely csakis 1861 óta indult újabb örvendetes lendületnek.

A „Zombor és Vidéke” tárczája.

A bánat dalaiból.

II.

LEVELEID.

Előkerestem leveleidet,
És egytal-egyig végigolvasám.
Kerestem bennük a vesztett hitet,
Azt véltem: megtalálom ott talán . . .
Igen, ez edes ábrándos sorokban,
Melyekben oly mely s tiszta vonalomban,
Csak megtalálom vesztett edemem?
Szívemben egy titkos hang sugta: nem!

Nem! szólt a titkos hang, de nem híven,
S a leveleket csak lapozgatám.
Minden sor egy-egy forró érzemény,
Mindgyökiből szived mosolyga rám.
Vagy s epedős beszélt ki mindenünnen,
De a lelek erős volt s rendületlen,
A rut kételynek még csak árnya sem . . .
De a titkos hang csak azt mondta: nem!

S e perzsen három évet éltem át,
E sorokban letéve három év.
Mertán, melynek kiálttam viharát,
És ime most már oly közel a rév . . .
— Ha három évig oly forrón szeretted
És megmaradtál szent igéretednél
A czél is itt . . . most lesze hűtelen?
De a titkos hang egyre mondta: nem!

S lapozgatám csak a leveleket,
Mertán, hogy hűségrol szól-e mind?
Közéik egy is el nem tévedett,
Mely véttől hűtlenségre int?
Nem! a gyuan, a kétség nincs közötté,
Mind szerelmeöl szól és mind örökre . . .
Ah, te szeretsz még most is mindennem?
De a titkos hang csak azt sugta: nem!

Igaz volt! — Ezer lelek után,
Mely mind szerelmem dalamban beszélt,

Egyszerre és váratlan megtudtam,
Hogy a csaka játkot vezet ért.
Ezer leveleim — s mindenikbe' száz sor, —
A hűséget szived regelte százszor,
S a százezerszer esküdt szerelmem
Egy szóba' lett most visszavonva: nem!

A „nem” után, ime még száz „igen”,
Még újra visszavontad a „nem”-ot.
S hogy újra élt, hogy újra hit szívem,
Émésztő hevel csak most szeretted.
S csak most tudá meg hosszú éjszakákon,
— Mert dulta kin s nem jott a szemre álom, —
Hogy nékiold az élet gyötrelmem,
S a titkos hang már akkor sugta: nem!

Utolsó leveled elolvastam,
De keressék meg mindig másikat,
Kutatom lázasan, ha van talán,
A mely megégyezt és csak árvot ad . . .
Ah, hasztalan, te már oly néma letél,
Mintha hitem kiserő árnya lennel . . .
S a hallgatásban is van értelem?
Az az igazi, az a szörnyű — nem!

Imár legyen örökre vége hát
A rut játéknak, és isten veled.
Elsírta már szívem mely bánatát
S hűgesztem a megújuló sebet.
E levelek s szerelmem csupa álom,
Csak képed enyém, hűvös árádom,
S gyöblőjeleke édes mindennem?
A titkos hang most is azt sugja: nem!

Amaranth.

Az én szobám.

— Mizantropikus humoreszk. —

Egy idő óta sajátságos mizantropia vett erőt rajtam. Fialat lelkeim homán keveredett hozzá, a jó isten tudja. De érzem, hogy mint mesebeli hídércz a mellemre ült és fojtogat.

Hogy én még valaha az embereket, a kik után léstam, futottam, megutáljam s belegyömoszójem az egész világot is egykor szűknek néző lelkeket negy fal közé,

— soh'se hittem volna. De tempora mutantur et nos mutamur in illis. Ennek köszönhetem én, s te is p. t. oivason (a kit csak egy mentett meg mizantropiától, az t. i., hogy egy szép lányka vagy s legrosszabb esetben egy csinos asszony), hogy megismerjük szobámat. Bar közös sors ez, megis irigylendőbe te helyzetet. Te ha nem akarsz, hat nem ismered meg, én ha nem akarom is: ismerem.

Csakhogy nekem egyáltalán semmi okom sincs nem akarni, sőt mondhatom, ennek az ismeretságnak rendkívüli sok kellemes órat köszönhetek. Ezt akarom elbeszélni.

En és a szobám rég lakunk együtt. — de nem igen rég ismerjük egymást. Tudja eg, nem tudunk eleinte sympatizálni egymással. En olyan sötétnék, egykedvűnek, mogorva, zsémbesnek néztem, úgy tűnt föl előttem, mint egy kopasz fejű, önző szemű, a ki belélem kama- tokokat akar huzni. Azért azután kerülgettem sokáig, mint macska a forró kasát. Ugy jöttem belé, mint fogoly a börtönbe, valami elégtelenség vett erőt rajtam, valahányszor küszöböt átléptem, s valahányszor magam után hagytam, mintha megkönyebbült volna a lelkem. Ha pedig a kényszerítés befogott hosszabb időre, igyekeztem minél kevesebb részével jönni közelebbi érintkezésbe. Összecsugorodtam egy sarkában, a hová minden szükséges s nem szükséges szerszámomat koncentráltam. Nem akartam a saját szobámnak se nagyon terhére lenni, — egyszóval: idegenkedtem tőle.

Ennek az oka főleg abban rejlett, hogy nagyon szerettem az embereket, s az én szobámban velem együtt olyan kevesen voltak. T. i. sem több, sem kevesebb mint én. Hazajöttem s nem volt kihez szólnom. Szobám egykedvű s néma, ha szomorú voltam is, halgatott, ha vig voltam, se vigadott velem együtt; egyáltalán nem vett részt sorsomban, s nem törődött velem, mint én nem o vele.

Mikor ez a mizantropia kezdett rajtam erőt venni,

Mind-e mai napig azonban, bár az ügy élén Tisza Kálmán, Degenfeld Ilona grófnő áll, a kisdédovás ügye csak egy üdvös társadalmi mozgalom volt, míg az ügyek valahára a segélyforrásaiban hatalmasabb állam veszi kezét közé.

Kell-e a kisdédovák hasznától a jótéteményeiről hosszasan beszélnünk? E században, melyben mi élünk, volna-e ellenség, kit meggyozni, akadna-e hitelen, kit az ügyek megtéríteni, kelene? A kisdédovák eszméje uralkodik, hódít ellenállás nélkül az egész művelt világon, a hol csak a 19-ik század szelleme elhatott, mert századunk uralkodó eszméi olyan természetiek, hogy elégedetlen alapfeltevéll a népek nevelését s művelését bírják, végső következtükben tehát szükségkép a kisdédovák nevelésnek első és legtermészetesebb kezdete. Egy század, mely feladatát tűzte ki, hogy a szabadság eszméjét az államok életében lehetőleg érvényre juttassa, oly kevéssé lehet el népevelés nélkül, mint az ember levegő és világosság nélkül. A szabadságunk oly természetes következménye a kötelező népoktatás, mint a mily természetesen volt hogy a szolgáltságba került Ázsiában, ha egy szudra a szent könyvek olvasását csak hallgatta is, forró olajt öntöttek fölébe, ha pedig azt épen könyvteljes megantulta, megölték; vagy a milyen természetes, hogy az amerikai Egyesült Államok nagy ültetvényesei törvénybe ikatták rabszolgáikat illetőleg „a kötelező tudatlanságot.” Korunk midon követeli a szabadságot, megköveteli polgáraitól, hogy szerezzenek maguknak annyi műveltséget, mennyi szükséges ahhoz, hogy szabadságukkal élni tudjanak. Mindaz tehát mi az ember szabad akaratát állati ösztönei felett győzelemhez juttatja; mindaz mi eszt felvilágosítva lelkiismeretességét növeli, felelősségének érzetét erősíti, méltán tarthat igényt minden jóakaratu ember legmelegebb pártolására. Már pedig van e ezen célra hatalmasabb eszköz, mint ha a kisdédovák zsege kora óta megfelelő nevelésben részesül.

Nem bocsátokva itt azon okok részletes felsorolásába, melyek nálunk Magyarországon az általános népoktatást kisebb nagyobb mértékben megakadályozták, csupán a szülők idegenkedését említem meg, kik népokolaba járó gyermekeiket nem ritkán azért fogják otthon, mert azokat próbá hazi és mezei munkákra már használhatják. Az óvoda egy szülő előtt sem lesz népszerűtlen, mert nem munkás kezét volna el hazulról, hanem felszabadítja a különböző leköttöt szülőt a gyermek orszos gondjai alól, minek ismét felettebb üdvös következményei volnaak szülőre és gyermeke egyaránt. A mily mértékben kevésbítik a szülők gondjait, háját, s tesszük öt keresetképesebbé, oly mértékben nagy a népesedési mozgalom kedvezőbb fordulatot venni, a gyermek pedig testi és lelki bajoktól megóvatják, az értelmes nevelés által pedig testi és

lelki erejük fejlesztése és az óvó-nevető hatása közben a népokolakra kellek ép elköszentetik. De reánk magyarokra nézve a kisdédovás országosdátetele s állami vezetése még különös fontossággal bír, mert elsőrendű eszköz volna a magyarorszádos terjesztése s a haza polgárai közt leve különbségek kiegyenlítése végett. Két-hat éves korában legfőkélyebb a gyermek idegen nyelv megtanulására, s nemcsak játék közben és fáradtság nélkül, de tökéletesen is képes volna a magyar nyelv elsajátítására, úgy hogy már a népokolákban lehető volna a gyermekeket kizárólag csak magyarul tanítani. Husz év múlva egy tizenhét millióból álló magyar nemzet bátran nézhetne a jövő s lehetőségeivel farkas szemot.

Alispáni jelentés.

(Vége.)

A felvételi munkálatok az új esztarna tul par ja és a Bega vízér között szintén befejezték, most úgy a Torzsa, Lality, Pivnicza, Parubity, Hódsgáh, Filipova stb. községekre, valamint Deszpot-Szt.-Iván, Szilbas, Paraga és mögöttés községekre kiterjedő vízművek letaragyalásához szükséges ártér egyenkinti kimutatások összeráisi vannak folyamában, melyek a kulturmérnök-ségül nyert értesítés szerint a működő 2 mérnök és rémester által, néhány hét alatt bizonyosan be fognak fejeztetni, hogy ezek alapján a tárgyalásokat és egyéb törvényes kivánalmakat még a nyar folyamán megtehessem és ha váratlan akadály közbe nem jő, ezen két vízművet a Torzsa, Kerestur, O-Verbasz, Kis- és O-Kerivel egyetemben az alsó töl folyamán befejezésre juttathassam.

Az ezenkívül a mult évnegyedes közgyűlésen felémített Verbasz, Kula, Csarvenke, O-Szivaev, Veprovics, keresturü belveznek kívül, még a Bogoevja, Karavukova, Kletics és vajszkai rétföldök belvezszabályozási felvételeinek befejezése célozatiak ez év folyamán minden esetre. E hó első napján Mélykút község korábbi kérelme folytán, a közvetlenül érkeelt alattas érdekeltség nem csak meghallgatott, de Jankovics község kérelme folytán az összes felső-bácskai vízterület két napon át, a kir. főnérnök és kultur mérnök-ség közbejöttével gondos szemle alá vétetvén, arról is közvetlen meggyőződést szereztem, hogy Mélykút, Jankovics igen nagy mérvű víz bajain a Mélykút község által benyújtott tervszet kivételé csak igen kis mérvben segíthetne, s mintán az alsó érdekeltség hozzájárulását a Kigyós rendszer szabályozásaitól tette függővé, ennek képesében azonban a Kigyósnak Almas-Mateovits-Tataháza, majd Borsód-Bikty felé való 3 irányban elágazásának észszerű felhasználásával, nem ugyan akadály nélkül, de annál jótékonyabban Mélykút, Jankovics, Tataháza, Mateovits, Felső-Szt.-Iván, Borsód és a többi kapcsolatos belveznek ökszerű levezetése lehetővé valand, — a kultur mérnök-ség, az összes érdekeltek hozzájárulásával felkérteket, hogy a Kigyós vízteret annak egész felső Bácskára kiterjedő ágára és a most említt belvezreke való tekintettel tegye tanulmánya tárgyává, és hogy a felvételi munkálatokat a fentiek szerint már ez évre előirányzott munkálatainak befejezése után, lehetőleg még ezen év folyamán kezdje meg.

IX. A közrend öksis Deszpot-Szt.-Iván községeiben háborítottat meg, hol e hó első napjaiban a földjeiket

és szellőházaikat már korábban — ottani és torzsa egyéneknek — eladott mintegy 100—150, most már nagyobbrészt vagyonatlan egén, június 6. 7. és 8-án azon követelések lépett fel, hogy nekik a mult év őszén a bíróság által kiosztott legelő-illetményekből, eladott házaik illetve földjeik után jutott és természetesen az ez idő szerinti tulajdonosoknak kiadott legelő-illetmények adnassanak ki, — s mintán a községi bíró ide vonatkozó helytelen kivánataikat nem teljesítetté, azt, mint neveztek szerint ezen tiszre alkalmatlan nem csak a községhezáló való kiúzással fenyegette, de erre másokat is bujogattak; az ide vonatkozó jelentés a nevezett község előjárói által megtérvén, — a megfelelő utasításal a helyszínen kiadott szolgabíró jelentése szerint, a panasz alaposnak találtván, a szemely- és vagyon biztonság megóvására nem csak esendőrök rendelteték ki, de a vizsgálat is nyomban megtevétt és a bujogató kolompok közül 12-én, — a vizsgálati jegyzőkönyv áttétele mellett, — az újvidéki kir. törv. illetékes eljárás végett bekísértetvén, a hangulat a gyors és erőlyes eljárás által lecsillapult, és a netáni újabb zavarok megelőzése 2 esendőr a helyszínen hagyatott; az időközben nyert értesítés szerint azonban a rend és nyugalom e helyen is teljesen helyre állott.

Ezenkívül f. évi április 1-től június hó 20-áig a szemely- és vagyonbiztonság ellen a következő büntények és vétségek merültek fel és pedig: Zombori szék. parancsnokságnál rablójákoság előfordult 1 kiderítettett 1, gyilkosság előfordult 2, kiderítettett 1, folyamatban áll 1, rablás előfordult 1, kiderítettett 1, betöréses lopas előfordult 30, kiderítettett 13, folyamatban áll 17, tolvajlás előfordult 15, kiderítettett 12, folyamatban áll 3, szandékos gyujtogatás előfordult 1, kiderítettett 1. Újvidéki szék. parancsnokságnál rablójákoság előfordult 1, kiderítettett 1, gyilkosság előfordult 2, kiderítettett 2, betöréses lopas előfordult 4, kiderítettett 2, folyamatban áll 2, tolvajlás előfordult 16, kiderítettett 12, folyamatban áll 4. Összesen rablójákoság előfordult 2, kiderítettett 2, gyilkosság előfordult 4, kiderítettett 3, folyamatban áll 1, rablás előfordult 1, kiderítettett 1, betöréses lopas előfordult 34, kiderítettett 15, folyamatban áll 19, tolvajlás előfordult 31, kiderítettett 24, folyamatban áll 19, szandékos gyujtogatás előfordult 1, kiderítettett 1.

X. A községességi állapot a f. év második negyedében feltűnően kedvezőbb, majdnem teljesen kielégítő volt a mult felvén képest; azon tájrosok betegegek, melyek a mult év végén és ez év első negyedében nagy mérvben uralkodtak, a jelenben csekély kivétellel megszűntek és újabb csupán Garán a vorheny, Szantais és O-Becsen a kanyaró lépett fel. A beerkezett jelentések s ütlek kimutatások szerint a jarványos és ragályos betegegek a következőleg jelenektek, u. m.: Vorhenyben: Apatin megbetegült 11, felgyógyult 5, meghalt 6. Kis-Kerán megbetegült 70, felgyógyult 55, meghalt 15. D-Sz-Íván megbetegült 3, felgyógyult 2, meghalt 1. Katynar megbetegült 11, felgyógyult 6, meghalt 5. Kuczura megbetegült 36, felgyógyult 22, meghalt 14. Szonta megbetegült 15, felgyógyult 13, meghalt 2. Jankovics megbetegült 6, felgyógyult 3, meghalt 3. Tütel megbetegült 10, felgyógyult 8, meghalt 2. Összesen megbetegült 162, felgyógyult 114, meghalt 48. Hagymazában: O-Becse megbetegült 106, felgyógyult 93, meghalt 8. Gyogykezeles alatt maradt 5. Szantais megbetegült 47, felgyógyult 17, meghalt 15. Gyogykezeles alatt maradt 15. Összesen megbetegült 153 felgyógyult 110, meghalt 23, gyogykezeles alatt maradt 20. Himlőben: Feketehegy megbetegült 57, felgyógyult 44, meghalt 13. Szeghegy megbetegült 54, felgyógyult 26, meghalt 28. Összesen megbete-

az én szobám mintha megszólalt volna. Először életében szót hoztam akkor s éppen távozóban voltam: — Maradj itt!

Ez egyszerű szavakban úgy tetszett nekem, mintha értes reggeli volna. Tétova tekintetül vettem köros-körül, mintha csak kerestem volna a hang tulajdonosát, hogy meggyőződjék róla, ugyan ki tartoztat engem?

Hat van két valaki, a ki nem unt meg? Avagy lehet még valaki, a mit én nem untam meg?

Akkor először vettem szorosan szemügyre a szobamot. Úgy tetszett, mintha nem is volna egyáltalán mogorva. Bizonyos derűltség sugározott rajta keresztül s egy neme az édes nyugalomnak honolt a tárgyakon. S szobam mintha folytatná:

— Ezt a derűltséget s ezt a nyugalmat megszerzedhet magának, ha társaságban maradsz.

En és a szobám! En maradjak egyedül a szobamban. Olyan füresnek tetszett. Hat aztán mit csináljak én itt, ha annál az iróasztalnál ott semmi dolgom éppen? Megkísértem valamit csinálni. Beültem egy karszékebe. Igen kellemes, puha karszék volt. Mintha csak kortyolált volna lágyan, gyengéden. Csupa vonzalom, szeretet nyilvánult előlébenem. És ültem aztán ott hosszasan. Majd ringatózni keztem s a karszék mint egyenlő dájka, a ki a cseszenőt akarja mosolyra bírni, úgy csikorogott, izgott-mozgott, s ugyszólván grimaszokat vágott, csakhogy jól találnam magamat benne. Meguntam ezt a gyerekes tréfát. Félköttem s a komoly, méltóságos keverethez közeledtem. Az jobban illett kedélyemhez. Ott aztán hanyatt dőltem. A keretet meg se mozcizant, csak meg-megrezcent alattam, mintha mozdulataim szerint akart volna alkalmazkodni. Barátosság és szende komolysággal tartott öleiben. Soha se hittem volna, hogy egy keretben ennyi érdes, bensős és kedély lakozik. Mitűn itt igazán jól érzem magam, körültekinték. Egy láthatatlan szellem vezérle szemeimet. A székény sügárzott az örömtől s tetején a festői rendezetlenségben szétszórt könyvek s irományok barátságosan intogettek felem. A másik székény gyermekes navisággal állott helyen, tetején mindenféle service kandikált le várakozó kíváncsisággal. Az ablakok a szoba szemei. Ha a függönyök leereszték, akkor a szoba hunyta be szemeit. S a milyen színe van a függönyök, olyan színekkel tulajdoníthatunk a szobának. Az én szobámnak két szürke s egy zold szeme van. Br! Gondolám magamban, milyen szörnyetev vagy! Két szürke s egy zold szem! . . . De nem volt igazam. A szürke szemek csak félig valának behunyva s hanakiskan pislogtak felem. A zold örökke

be volt hunyva. A félig nyitott szemekkel pajzán gyermek-csoportot pillantottam meg, kik duhaj játékúthvel ugrodzóztak az utcában szanaszét, miközben édes csenög hangon kacagtak. Pizki kerek orvicskaik telidesteli volt tüzzel, szemek ragyogtak . . . Nálvánvaló, hogy nagyon jól mulatnak. A szoba csendje s ez a gyermekek édes harmóniába olvadtt. Tovább folytattam a szemlélt. Ezuttal tekintetem egy vén, dacos kályhára esett. Nem vettem tette rozsz néven, hogy vén, s hogy dacos, hiszen az eltheen oly sokszor lehetett melege. Meg fogtok vele barátokni, gondolam magamban, ha eljö a tél. S a tudatban, hogy majd nagy szükségem leszzen reá, oly jóindulattal mérgettem totfűl-talpig, s mintha ez annak a vén kályhának jól esett volna.

— It foglak ölelni vén barátom, mormogtam fogaim között, hullani fogod szívem dobogását, megleget fogok keresni kedleim!

A vén kályha büszke önelégültséggel hallgatá szavaimat s mintha e perczben minden dacz kihált volna belőle. Egyszerre úgy találtam magam, mint a ki régi ismerősök közé jutott. Akkor aztan odatekinték iróasztalomra. Ah, hiszen itt egy régi, régi jobárát is van. Anyu ny ismeretlen úgy födöztem fel, hogy csaknem elfeledkeztem rólad, testemnek teste, lelkemnek lelke!

Az iróasztal örömjongója tekintett felem. Úgylát-szik rég várta, hogy ott se feledjem ki szemlémből.

Ot és kifelédim. Egész búvörk hűződik ez iróasztal köré. Egy mesebeli világot rejt ez a búvörk. Erzem, hogy nincs erőm lefesteni mindazt, a mi ebben a világban el s uralkodik. Ez az iróasztal egy valószagos ólój. Senki se hinné . . . Mikor hozzá megyek s rákönyölök, fejemet csaknem összekötöm vele. O is, én is gondlódok. Mikor valamit teremtem szándékomon, én és ő egy szemlély képezünk. Egymas nélkül semmire se mennék. En nélküle egy kifirni nem tudó izzó kráter, ó nélkülem egy úres hamuveter volna. De mikor a két kalonyált villamos folyam egyesül, — az izzó kráterből kipattognak a tüzes eszmék s a hamuveterből kikéneik a holtak.

Egy gépezet vagyunk ketten, melyet a lelek vilámaerével hoz mozgásba. Valamennyi főjka ez iróasztalnak egy-egy komplikált agyvelőjét, mindenik mast-mast produkál. — En én ne szeretném ot . . . Vagy ő ne szeretne engem. Ah, feltűnik vagyok rád, s meghagyom végredeletemben, hogy ez az iróasztal hozzam hitelen ne legyen. Ne írjon rajta soha senki . . .

Valami sivar kereskedő-szene kombinal ki rajta boszorkányyszerű szamodást s profanizálja eszmeimet.

Nem! Ennek az iróasztalnak velem kell együtt sirba szállni. Tegyetek majdn siromba. S ha jó az éjtel, s a holtaknak szabad lesz megelevenedni, én ismét reakönyökölok s mig halokt koléigam (a holtakok csupa koléigak) örült tanultok letjtek, en azialatt majd timeket faragok . . .

Egy cseppet se iszonyodom a sirtól ezzel az iróasztallal együtt. Talalok abban valami megnyugtatót, hogy osztozik sorsomban. Vele együtt semmi sem lehet keserű, nélküle semmi se édes. De itt e jószagos szoba szerény zugában megis csak boldogság vele együtt lennem!

Lám, hogy ekenyveztem. Nem elég, hogy beléleheltem lelkeimet, hogy érzelmeim, eszmeim tárháza, körülvevém mindazon apró-cseprű hölmikkal, a mik nekem kedvesek. Fölötte csung hűtlen kedvesem arczkepe. A szende, nyajas képi lánka, a kit én ma is annyira szeretek. En látom öt naponta, de ő engem soha, mert ne me telem. Ez az arcz, melyet a napusgarak megöröztették, örökke felre néz. Mintha tulajdonosa tudta volna, hogy egykor nem lesz jóga szemem közé nézni, óvatosságból már elvele s oldalt nézett. Mellette éppen ellenkező irányban kegyetlen revolver függ. Ez az arczkép s ez a revolver. Hogy kerültek ezek egyútté? Ottundatlan akarat parosítá össze őket és ebből egyáltalán nem óhajtott konsequenciákat levonni. Most ökenyvetemül kell konsequenciát vonnom ez együtteséből. De tehetek-e róla, hogy mind a kétféle gyilkos eszköz? S tehetek-e főleg arról, hogy ramézze az a revolver is ártatlanbáb, mint az a szende, nyajas kép, ábrándos szemű barna lánka? Nem! Igazam nem! S inkább bízhetem, hogy valaha revolver tépi szét szívemet, mint hogy ez a lánk teszi azt . . . De jól van ez így! E kettő együtt jó tanuság ráimnéved. Valahányszor az élet keserű mervelet telik el szívem s reszkető kézzel nyúlnék a revolver után, hogy veget vessek e sok boldonság küzdelemnek, az a nyajas, szendekepi lánka ott, a ki soha se mert éleddíg rám tekinteni, megfordul s átható tekintetét réam szegezi, s így szól:

— Ha túlélted azt, hogy én hűtlenné lévék, van-e még, a mit túlelni nem tudsz?

S a fogok mosolyodni! Igazam van én drágám, én mindenem! Nincs már semmi, a mit túlelni ne tudnék.

A revolver s az arczkép fölött egy durva vaszonfestmény pompás aranyozott keretben. A festmény virág-csokrot ábrázol, melyre én szelid s halhatag kritikával egy koszorut akasztottam. A koszorut a koltonok utalok. Levelelt ugyan megnyitálta a kritika, mint a hogy én is csupa kritika gyantán akasztottam a lestezt csokorra,

KÜLÖNFÉLÉK.

Humor. Biro: Mi tetszik inkább? 2 napi fogság vagy 10 forint? Elitelt: Már akkor inkább a tíz pengő kérem! — Utas: Konduktor ur, ráerek a legközelebbi állomáson, meginni egy pohár sert? Konduktor: Hogyne — ha nem akar tovább utazni! — János — szült az ur szolgájához — hogyan áll ez a szalmakalap? — Akár csak a nagyságos ur fejéből nőt volna ki — feleit János. — Egyik diák: Miska te, kölcsönöz egy tollat, mert levelet akarok írni, s az én tollaim elromlottak. Másik diák: Nesze no, — de ne tintsz! —

Az Urban-család. A bach-korszakban történt. Egy marosvásárhelyi „k.k.” hivatalnok, ki bukkolódkodott megtanulni a magyar szót, látogatott kapott valahonnan Csehországából. Elmennek többi közt a temetőbe, a hol a cseh embernek fölittunk a sírköveknek látható „itt nyugszik az Urban.” Megkérdezi hivatalnok-barátját, mit tesz az; leicpi magyar tudományával meg is adta a fölvilágosítást eképen: „Hier ruht der Urban.” A cseh ember csak nézi a sírköveket, csak nezi; hat vagy százötvenen ott volt az „itt nyugszik az Urban.” Vegre meg nem állhatta már szó nélkül. „De csak nagy familia lehet erre tifeletek az az Urban-család. Hiszen itt az egész temető csupa Urban-okkal van tele!”

Irodalom.

Magyar színeszek és színesznök életrajzi, Adat-, Emlék és Színműtár című bevezető, érdekes válogatásból, megjelent a második füzet is, melyet a Kassán megjelent „Színeszeti Közlöny” szerkesztője, Báthory Románics Mihály, az első füzethez hasonló nagy gondalú és gazdag, változatos tartalommal szerkesztett. Az életrajzi adattár magában foglalja: Pálmay Ilka jeles művésznök életrajzi; további életrajzok: Philippovich István az egykori híres operanevelő; Latahar Endre elhunyt színgazdátörő; Szabó Krisztina, elismert régi színesznő; Hubay Gusztáv veterán színes és színgazdátörő, Balla Károly a régi gárda egyik tehetséges tagjáról; Mezey Vilmos volt operanevelő és Garay F.-ről. Feltalálhatók a 2-ik füzetben még: Miklósy Gyula színgazdátörő naplóiból emlékek és élmények; egykoron folgyezések a magyar színes-életből; apróságok és adomák azok életről, kiknek életrajzai a második füzetben megjelentek; — régi szímlap és vígjú szímműtár. — Minden egyes füzet önálló egész képez. Egy kötet tíz füzetet tartalmaz, melyhez diszpenz kiállított bökösité tállával szolgálunk. — Előfizetési ár: Tíz füzetre (az első kötetre) 3 frt. — Öt füzetre 1 frt 50 kr. — Egy füzetre 30 kr., mely összegnek a „Színeszeti Közlöny” kiadóhivatalába (Kassa, Kovács n. 15. sz.) küldendők. Egy füzetnek bolti ára 40 kr. Kapható B. pesten Aigner Lajosnál s minden vidéki könyvtárnál. Ajánljuk ez érdekes művet egy a színeszek, mint az irodalom-barátok szíves figyelmébe.

CSARNOK.

A Mailáth-család tragoediája.

Írta: Mailáth Kálmán József gróf.

A font jelzett mű rövid ismertetése alkalmából ígértük meg olvasóinknak, hogy egy részletet belőle közöljünk fogunk. Műtán a könyvben az oly végzetes halálal kimúlt Mailáth György országbíró ellen foglalatnak vadak melyek közlésevel a hazafiás kegyeletet megsérteni nem akarjuk, csupán a történeti részszel ismertetjük meg olvasóinkat.

Az imit következők:

A család, melynek életéből merítettem az általam leirt tragoedia adatait, történelmünk legrégibb idejéből való nemzedékek tartozik.

A magyar nemzet két úton jött be mostani hazájába, és pedig az egyik rész a Kárpátokon, a másik pedig az aldundai tartományokon keresztül. Régi hazájához hasonló vidékre találva, egy rész Olahországban maradt vissza.

Magyarországban a Mailáth névvel 1236-ban találunk először.

Olahországban lassan, de folytonosan emelkedtek tekintélyben és állásban, egészen a legmagasabb fokig; ugy hogy 1500 körül Mailáth István Olahország vajdája volt s a történetirők őt így nevezik: «Magnus vojvoda Stephanus.»

Ez az István családjával együtt Erdélybe költözött s a király tartománestere lett. Hűséges híve volt a királynak, ellensége Zápolyának s hatalmas hős. A végzetes mohácsi ütközet alkalmával a király párthíve volt.

A mint a király menekült s Zápolya armányainak áldozatul esett, Zápolya pedig a törökhöz partolt, hogy magyar királlyá lehessen, Mailáth István I. Ferdinánd párthívének nyilatkozta magát, minden segítség nélkül folytatta a háborút.

Legyőzni nem bírták a hős férfit s ezért áruláshoz folyamodtak.

A Fogaras alatt táborozó basa értekezletre magához hívta, előbb megesküdvén a proféta szakállára, hogy a míg a nap az égen van, addig Mailáthnak bántódása nem lesz.

Az eskü kétértelműségét Mailáth ezbe nem véve, a török táborba ment.

A basa huzta-halasztotta az értekezletet egészen a nap lementéig, azután ketfele vonatva sátorra függőyeit, ezeket mondotta Mailáthnak:

— Nézd, a nap letűnt az égről, te foglyom vagy!

Konstantinápolyba küldvete, nyomtalanul veszett el a hét torony börtöneiben. Övezgye Magyarországra költözött.

Ha a mohácsi végzetes ütközet után Mailáth István kardját Szulejman ügyének szentelve, szintén a törökhöz csatlakozott volna, akkor semmi hatalom se tartja viszsza a nagy padisát, hogy első hevében Bécsset elfoglalja s a szent István temploma tornyára a kereszt helyett a felhólat tűzze.

Es I. Ferdinánd soha sn viselte volna Magyarországot koronáján.

A történetirők megengedhető talán a kérdés felvetése: „Hogyan alakult volna Európa és a kereszt-rökök fegyverei is elhatározzan közreműködtök volna?” — Hogy ez a szerencsétlenség nem következett be és hogy a Habsburg-ház Magyarország trónjára léphetett, az részben a csángó-magyar Mailáth István érdeme.

Miként alakult a Mailáth-család sorsa Magyarországon, köztudomású dolog.

Tragoedia volt a nagy vajda sorsa és háromszáz esztendő múltán ismét fordult elő tragoedia a család életében.

Mély fájdalom érzete fogja el egész valómát, a mennyiben a legutóbbi idők eseményei és a körülmény, hogy több oldalról ezeket az eseményeket szemlélyemmel összekötetésbe hozzák, arra kényszerítenek engemet, hogy egy olyan tragoediát mondjak el, a melyet a Let-hének feledést hozó hullámai nem fognak elborítani soha.

A régi görögök azt mondanák, hogy az eumenidák az idők folyamán meg nem bűnhődött tényért most a hibátlan utódon állanak bosszút; a keresztény ezt mondja: „Uram, legyen meg a te akaratod, miképen a mennyekben, azoképen itt a földön.”

Mindenekelőtt a ki nem mulaszthatja el, hogy mélyen érzett, hálás köszönetet mondjon Müller urnak (Budapestben), az atyának szentelt meleg megemlékezésért. Pirulás nélkül vallom be, hogy a megemléző sorok olvasásakor a fájdalom és öröm könnyei hullottak szememből.

Atyám, a történetirő Mailáth János gróf, a mi fogalmaink szerint nem igen jelentékeny, de azért tekintélyes értéket képviselő vagyonnal bírt. A csapás, mely vagyoni viszonyait összekuszálta kezdte, ez volt:

Anyámmal, a ki Révay Anna grófnő s atyámmal unokahuga volt, atyám közösen bírta a Szlavóniában fekvő nüstári uradalomnak egy részét, melyet azután eladtak háromszázezer forintért. Ezt az összeget a vevő egyszerre fizette le és pedig az akkori értéken: bankjegyekben. A vételár ki fizetése után két nappal megjelent a devalvációt elrendelő pátem, mire a háromszázezer forint értékében jelentéktelen összegre csökkent.

Vagyoni viszonyaira a megsemmisítő csapást egy hazafiás vállalat intézte.

Eszterházy gróffal együtt a gőzhajózást akarta meghonosítani.

A két főr egy hajót készített Budán, a mi jó volt; csakhogy rosszul értelmezett hazafiságból a gőzróp-et is Budán csináltatták, a helyett hogy Angolországban rendelték volna meg. Mikor a hajónak próba-menetet kellett volna tennie, a gép megtagadta a szolgálatot.

A két főr pénzforszási annyira kiapadtak, hogy Eszterházy gróf még azt a 40,000 forintot se tudta visszafizetni Mailáth János grófnak, a mit ez a vállalat megindítása véget kölcsonzított neki.

Anyám és atyám testvér-gyermekei voltak, gyermekei Sándor gróf két leányának. Ez a Sándor gróf építtette Budán azt a palotát, a melyben most Tisza miniszterelnök székél. (Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Heti jelentés a budapesti gabonátözséről.

Budapest, június 29. 1883.

Steiner József és Társa termény, gabona és bizományi cég jelentése.

A vetés állások hivatalos kimutatása a várható aratást kedvezzükben tüntet ki, mint az üzérkedés vette. Ez okból a hangulat lényegesen laányult, az árak pedig érezhető veszteséggel szenvedtek.

Buza lanyha, 15 kral csokkent. Eiso-rendű 81—82 kilo 11.20-ig 80 kilo 11 frt. Pestmegyei 78—80 kilo 10.40—10.90, Sárgea Északmagyarországi 76—80 kilo 10.—10.70.

Rozs teljesen el van hanyagolva 50 kral olesobb 7.—7.20 kelt.

Tengeri 10 kral a fizett. 6.30—6.45 kelt. Uj Novem. Február szállitásra Temesvár távolságban 5 frt köttetett.

Arpa lanyha. Takarmányárú 7—7.20 kelt. Finomabb fajok nem kellettek eladásra.

Zab esekelő kereslet mellett 6.10—6.50 fizettetett.

Repeze szilárd. Belső állomásokon 13.20—13.50. Káposzta repeze tisztavideki állomásokon, ezek távolsága szerint 13.75—14.50-ig kelt.

Határidőzet. Buza ösi határidőre 10.63—10.84 kozt mozog, zero 10.68. Tavaszra 39 kral drágább. Tengeri Junius Juliusa 6.54. Uj 1884 Majus Juniusa 6.30 Baz oszre 6.56. Rozs oszre 7.35. Káposzta repeze Augustus September 15. A hangulat lanyha.

Pénzlelőg gabonára 4% -ra szezhezto.

Raktárilétek havonként méterhátszékent 1½—2 kr.

Zsakkölcsönj hetenként darabonként 9, kr.

Vasuti menetrend június 1-től.

Állomások		Szem. v.	Vegy. v.	Szem. v.
Zombortól Budapestig.				
Zombor indul		*3.23	*7.45	9.30
Mihács "		*3.41	*8.10	10.01
Bajmók "		*4.29	*9.07	11.13
Szabadka érkezik		*5.15	*10.01	12.24
Szabadka indul		*5.50	*10.35	3.10
Kis-Koros érkezik		7.29	*12.56	4.54
Kis-Koros indul		7.44	*11.16	5.09
Budapest érkezik		11.00	*6.00	8.22
Budapestről Zomborig.				
Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	
Budapest indul		10.45	5.40	*8.23
Kis-Koros érkezik		10.52	5.50	*1.42
Kis-Koros indul		12.34	*7.30	*4.53
Szabadka érkezik		3.30	*8.10	*5.16
Szabadka indul		5.00	*9.06	6.35
Bajmók "		*6.15	*9.44	7.25
Mihács "		*6.39	*10.01	7.46
Zombor érkezik		3.09	*7.30	9.15
Gombosról Zomborig.				
Szem. v.	V. v.	Szem. v.	V. v.	
Gombor indul		*2.04	*6.20	7.38
Szonta "		*2.29	*6.40	8.06
Szt.-Iván "		*2.44	*7.00	8.36
Zombor érkezik		3.09	*7.30	9.15
Zomborból Gombosig.				
Szem. v.	V. v.	Szem. v.	V. v.	
Zombor indul		*10.15	*8.05	*7.31
Szt.-Iván "		*10.57	*9.03	*8.38
Szonta "		*11.11	9.19	8.57
Gombos érkezik		1.07	9.13	
Szabadkáról Ujvidékre.				
Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	
Szabadka indul		1.00	*5.40	
Csanatava "		1.32	6.22	
Topolya "		1.59	7.05	
Kis-Hegyes "		2.27	7.33	
Verbász-Kula indul		2.52	8.26	
O-Kér "		3.17	8.58	
Kiszács "		3.38	9.28	
Ujvidék érkezik		4.05	10.00	
Ujvidékről Szabadkára.				
Szem. v.	V. v.	Szem. v.	V. v.	
Ujvidék indul		6.30	11.65	
Kiszács "		*6.05	12.23	
O-Kér "		*6.35	12.45	
Verbász-Kula indul		*7.22	1.12	
Kis-Hegyes "		*7.52	1.32	
Topolya "		*8.40	2.00	
Csanatava "		*9.13	2.24	
Szabadka érkezik		*9.51	2.55	

Észrevétel: A csillaggal jelölt számok az éjjeli órákat jelzik esti 6 óratól reggeli 6 óráig.

Felolós szerkesztő:

MÜLLER GYULA.

Küldök és laputalajdonosok:

Nadasch, Muzsik és Partlics.

HIRDETÉSEK.

Alapított 1859-ben.

SIRKÖVEK!

Mindazoknak, kik azon szomorú köteletség-szerű helyzetben vannak, hogy sírkövet kell állítaniok, ajánlja alulírott nagyvállaló raktárát mindennemű sírköveknek márvány, granit és syenitből, a lehető legolcsóbban.

Pontos és legszolidabb kiszolgálás, valamint a betűknek szabatos bevéséséért és valódi aranyoztatásért jótállás vállaltatik.

Az építéssel minden osztályába való kőfaragó munkák a leg gondosabb kivitelben általam is készítettnek. Teljes tisztelettel.

HARPF JÓZSEF

kőfaragó Zomborban.

6—4

F. évi június 1-étől „Szt-Háromság”-térén Tárcazy-féle házban.

Cselyuszka Antal

uri és úoi-czipész Zomborban

elvállal vidéki vagy helybeli mindennemű

férfi-, női- s gyermekczipő

megrendeléseket beküldött mérték szerint pontosan és gyorsan. 40—27

Tudatja a n. é. közönséggel, hogy raktárát tetemesen megnagyobbította s minden minőségben a legolcsóbb árak mellett szolgál tisztelt veivöknek.